

[Herluf Rasmussen.]

i Jylland. Hvilke skridt har den højtærede justitsminister og den højtærede forsvarsminister taget for at bringe klarhed her?

Oberstløjtnant Brøndum har i et retsmøde udtalt, at han var blevet udsat for trusler om likvidering fra den lille stabs side, da han vendte hjem fra Sverige for at deltage i den aktive modstandskamp. Hvad har man gjort for at få konstateret, om disse trusler var af farlig karakter, og har man undersøgt, hvilke motiver der lå bag disse trusler, da de blev fremsat? Jeg tror, jeg kan sige, at retsbevidstheden krænkes, hvis disse sager ikke behandles med den allerstørste alvor, og det vil sikkert være en klog foranstaltning at behandle disse sager som del af en helhed.

Den tidligere nedkastningschef for Jylland, Toldstrup, har i et interview til Jyllands-Posten den 10. december 1960 sagt — jeg beder om tilladelse til et sidste citat—:

„Det er tragisk at se på regering og folketing i dag. Hvor er de henne, alle de fortræffelige folk fra modstandskampen? To modstandsfolk i tinget, Frode Jakobsen og Per Federspiel. Er der andre, og hvordan befinder de to sig mon?“

Ja, der er andre, og nogle af dem befinder sig rigtig skidt ved at se, at mens modstandsbevægelsen kæmpede med ryggen mod muren mod en overmægtig fjende, skete der ting, som ikke var egnet til at give modstandsbevægelsen styrke i en vanskelig tid.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): For at kunne besvare den stillede forespørgsel finder jeg det nødvendigt, uanset at der for år tilbage er givet en offentlig redegørelse for behandlingen af de såkaldte likvideringssager, nu at give en nogenlunde udførlig redegørelse herfor.

For at forstå baggrunden for behandlingen af disse af modstandsbevægelsen under besættelsen foretagne likvideringer er det nødvendigt at erindre sig de særlige forhold, der dengang rådede. Danmark var efter 29. august 1943 uden regering og efter den 19. september 1944 også uden politi, og det tyske militær og politi gjorde sig stærkere og stærkere gældende.

Det var på grund af disse forhold nødvendigt, at modstandsbevægelsen foretog

likvideringer — ikke som straffeforanstaltninger, men som beskyttelsesforanstaltninger.

Som hovedregel er beslutninger om likvidering truffet af kompetente organer inden for modstandsbevægelsen, men det har selvfølgelig ikke kunnet undgås, at der i visse situationer har måttet handles, uden at der har været tid til at indhente forholdsordre, således at likvideringen alene har kunnet opnå en efterfølgende godkendelse. Der måtte handles under øjeblikkets krav, og det er klart, at grundlaget for likvideringerne umuligt kunne være lige så godt som grundlaget for domme afsagt af de almindelige domstole i normale tider. Der måtte ske fejltagelser. Det helt afgørende er, at der var tale om krigshandlinger.

Dette udgangspunkt har i de forløbne år været anerkendt af de skiftende regeringer og praktisk talt alle kredse i og uden for rigsdagen og er da også anerkendt af domstolene.

Dette synspunkt, at der forelå krigshandlinger, førte til, at der ved samlingsregeringens dannelse i begyndelsen af maj måned 1945 mellem modstandsbevægelsen og de politiske partier blev truffet aftale om, at de af modstandsbevægelsen udførte stikkerlikvideringer ikke skulle undersøges af politiet, og at der kun skulle udsendes oprejsningserklæringer i de tilfælde, hvor der forelå rene fejltagelser.

Imidlertid forsøgte politiet straks efter besættelsen at få et overblik over besættelsestidens drabshandlinger, idet man særlig var opmærksom på, at almindelige borgerlige forbrydelser meget vel kunne være camoufleret som stikkerlikvideringer. Rigspolitichefen udsendte i dette øjemed den 18. juli 1945 et cirkulære til politimestrene, hvori disse instrueredes om at give indberetning om alle ikke fuldt opklarede drab fra besættelsestiden til rigspolitichefen med henblik på sagernes registrering og eventuelle videre behandling gennem politiets rejseafdeling.

Modstandsbevægelsen protesterede imidlertid imod denne ordning, idet man henviste til, at det var lovet dem, der påtog sig at udføre likvideringerne, at der ikke efter befrielsen skulle foretages nogen undersøgelse af disse forhold. Daværende minister, det ærede medlem hr. Frode Jakobsen, der